

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยความสัมพันธ์เชิงทำนาย (Predictive correlation research) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคหัวใจวาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ ผู้ป่วยโรคหัวใจวายที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์และมารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา สภากาชาดไทย

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ป่วยโรคหัวใจวาย จำนวน 200 ราย ที่มารับการรักษาที่ โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา สภากาชาดไทย ระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2556 ถึง มีนาคม พ.ศ.2557 โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1) ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคหัวใจวาย
- 2) มีอาการและอาการแสดงที่ไม่อยู่ในภาวะวิกฤติ
- 3) มีสติสัมปชัญญะดี สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทย
- 4) สมัครใจเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป ลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิดผสมปลายปิด ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้สถานภาพสมรส สภาพที่อยู่อาศัยปัจจุบัน ระยะเวลาการเจ็บป่วย ประวัติการเจ็บป่วยและการรักษา

2.แบบประเมินการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1 การรับรู้ภาวะสุขภาพโดยรวม (Health Status) จำนวน 1 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่าจาก 1 ถึง 10 โดย 1 หมายถึงการรับรู้ภาวะสุขภาพไม่ดีเลย ส่วน 10 หมายถึงการรับรู้ภาวะสุขภาพดีมาก

2.2 ภาวะสุขภาพจิตใจและอารมณ์ (Psychological and emotional) จำนวน 8 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่าจาก 1 ถึง 6 โดย 1 หมายถึงการรับรู้ภาวะสุขภาพจิตใจไม่ดีเลย ส่วน 6 หมายถึงการรับรู้ภาวะสุขภาพจิตใจดีมาก

2.3 การรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง (Daily activity) จำนวน 10 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่าจาก 1 ถึง 4 โดย 1 หมายถึงความสามารถของตนเอง ไม่ดีเลย ส่วน 4 หมายถึงความสามารถของตนเองดีมาก

2.4 การปรับตัวต่อความเจ็บป่วย (Illness adaptation) จำนวน 7 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่าจาก 1 ถึง 2 โดย 1 หมายถึง ปรับตัวเกี่ยวกับความเจ็บป่วย ไม่ดีเลย ส่วน 2 หมายถึง ปรับตัวเกี่ยวกับความเจ็บป่วยดี

2.5 พฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะโรค (Specific eating behavior) จำนวน 17 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่าจาก 1 ถึง 5 โดย 1 หมายถึง ไม่ปฏิบัติ/ไม่ได้คำนึงถึง ส่วน 5 หมายถึงปฏิบัติตนเป็นประจำ

2.6 พฤติกรรมการเคลื่อนไหวและออกกำลังกาย (Physical activity and exercise) จำนวน 5 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่าจาก 1 ถึง 5 โดย 1 หมายถึง ไม่ปฏิบัติ/ไม่ได้คำนึงถึง ส่วน 5 หมายถึงปฏิบัติตนเป็นประจำ

2.7 พฤติกรรมการจัดการภาวะเครียด (Stress management) จำนวน 8 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่าจาก 1 ถึง 5 โดย 1 หมายถึง ไม่ปฏิบัติ/ไม่ได้คำนึงถึง ส่วน 5 หมายถึงปฏิบัติตนเป็นประจำ

2.8 การปฏิบัติตนตามแผนการรักษาและควบคุมปัจจัยเสี่ยง (Adherence and risk control) จำนวน 12 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่าจาก 1 ถึง 5 โดย 1 หมายถึง ไม่ปฏิบัติ/ไม่ได้คำนึงถึง ส่วน 5 หมายถึงปฏิบัติตนเป็นประจำ

2.9 แบบประเมินความผาสุกโดยรวม (Well-being) จำนวน 1 ข้อ วัดโดยให้ผู้ป่วยประเมินระดับความผาสุกตามการรับรู้ของตนเองจาก 1 = ไม่มีความสุข ถึง 6 = มีความสุขมากที่สุด

3.แบบวัดภาวะซึมเศร้า (Depression) ที่พัฒนาขึ้นโดย Zung (1981 อ้างอิงถึง McDowell & Newell (1996) แปลเป็นภาษาไทยโดย Thanee (2004) โดยข้อคำถามเป็นวัดการรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึกหรืออาการที่เกิดขึ้นในช่วง 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา จำนวน 20 ข้อ ลักษณะของคำตอบเป็นแบบประมาณค่า 4 ระดับ มีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

	ข้อคำถามทางบวก	ข้อคำถามทางลบ
ไม่เคยมีเลย	ให้ 4 คะแนน	ให้ 1 คะแนน
มีน้อย	ให้ 3 คะแนน	ให้ 2 คะแนน
มีปานกลาง	ให้ 2 คะแนน	ให้ 3 คะแนน
มีมาก	ให้ 1 คะแนน	ให้ 4 คะแนน

กำหนดเกณฑ์การตัดสินภาวะซึมเศร้า ดังนี้

< 50	คะแนน	หมายถึง	ระดับปกติ (ไม่มีภาวะซึมเศร้า)
50-59	คะแนน	หมายถึง	ระดับเล็กน้อย
60-69	คะแนน	หมายถึง	ระดับปานกลาง
> 70	คะแนน	หมายถึง	ระดับรุนแรง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบประเมินการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ที่สร้างโดยผู้วิจัยจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด ไปทดสอบความตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ราย แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นนำผู้วิจัยนำแบบประเมินการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและแบบวัดภาวะซึมเศร้าไปทดสอบความเชื่อมั่นกับ

กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติเหมือนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้ แบบประเมินการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

- 1) แบบประเมินความสามารถในการทำกิจกรรมเท่ากับ .87
- 2) แบบประเมินการปรับตัวต่อการเจ็บป่วยเท่ากับ .91
- 3) แบบแบบประเมินภาวะสุขภาพจิตใจและอารมณ์เท่ากับ .70
- 4) แบบประเมินพฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะโรค เท่ากับ .83
- 5) แบบประเมินพฤติกรรมการเคลื่อนไหวและออกกำลังกายเท่ากับ .79
- 6) แบบประเมินพฤติกรรมการจัดการความเครียดเท่ากับ .69
- 7) แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตามแผนการรักษาและการควบคุมปัจจัยเสี่ยงเท่ากับ .71
- 8) แบบวัดภาวะซึมเศร้า เท่ากับ .77

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพาและโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา ในการเก็บรวบรวมผู้วิจัยและคณะให้ความสำคัญในการปกป้องและคุ้มครองการเข้าร่วมโครงการของกลุ่มตัวอย่างตามหลักจริยธรรมการวิจัยอย่างเคร่งครัด โดยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัย ประโยชน์และปัญหาเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัย การให้ข้อมูลทุกอย่างตามแบบสอบถามจะเก็บเป็นความลับ ผลการศึกษาจะถูกนำเสนอในภาพรวมเท่านั้นและกลุ่มตัวอย่างสามารถที่จะออกจากโครงการได้เมื่อ การวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์ในภาพรวม ข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้ในการวิจัยเท่านั้น และจะทำลายข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ภายใน 1 ปี หลังจากผลงานวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว และสอบถามความสมัครใจก่อนให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละรายลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมโครงการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและคณะติดต่อประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือและเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีมารับบริการในคลินิกโรคหัวใจ หลังจากได้รับอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและคณะดำเนินการดังขั้นตอนต่อไปนี้

- 1.เตรียมผู้ช่วยวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2.คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติตามที่กำหนด
- 3.ผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยที่ผ่านการฝึกการเก็บข้อมูลจากผู้วิจัย เข้าพบผู้ป่วยโรคหัวใจวชาญขณะรอรับการตรวจ แนะนำตนเอง อธิบายวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและแจ้งการพิทักษ์สิทธิให้กลุ่มตัวอย่างทราบพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยโรคหัวใจซักถามข้อข้องใจ แล้วให้กลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้เซ็นใบยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย
- 4.เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยอธิบายถึงวิธีการเก็บข้อมูลโดยละเอียด

เสร็จแล้วผู้วิจัยหรือช่วยวิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยจะอธิบายวิธีการตอบแบบสัมภาษณ์โดยละเอียด จนกลุ่มตัวอย่างเข้าใจดีก่อนแล้วให้กลุ่มตัวอย่างตอบ ทำการสัมภาษณ์ในสถานที่ที่ปราศจากเสียงรบกวน หรือมีเสียงรบกวนน้อยที่สุด ใช้เวลาประมาณ 45 นาที

5.ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลหลังจากผู้ป่วยตอบแบบสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ถ้าพบว่าคำตอบใดไม่สมบูรณ์ ให้กลุ่มตัวอย่างตอบเพิ่มเติมจนครบ หากกลุ่มตัวอย่างไม่ต้องการตอบ และในกรณีที่ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างไม่สมบูรณ์จะตัดแบบสอบถามชุดนั้นออก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจสอบความถูกต้อง ลงรหัส และลงข้อมูลในฐานข้อมูลที่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นและนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้

- 1.วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2.วิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ภาวะสุขภาพ ความสามารถในการทำกิจกรรม การปรับตัวต่อการเจ็บป่วย ภาวะสุขภาพจิตใจและอารมณ์ พฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะโรค พฤติกรรมการเคลื่อนไหวและออกกำลังกาย พฤติกรรมการจัดการความเครียด พฤติกรรมการปฏิบัติตามแผนการรักษาและควบคุมปัจจัยเสี่ยง และภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 3.วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุและปัจจัยเสี่ยงต่อการรับรู้ภาวะสุขภาพโดยใช้สถิติ Bivariate analysis
- 4.วิเคราะห์ปัจจัยทำนายภาวะสุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคหัวใจวายโดยใช้สถิติ Multiple regression